

ВПЛИВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ НА ПРИСКОРЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ВИРОБНИЦТВА

Розглянуто курс країни на інноваційний шлях розвитку науки, технології і в цілому економіки. Проаналізовано вплив інтелектуального капіталу на діяльність підприємства. Охарактеризовано інтелектуальний капітал як людський, структурний та споживчий. Розроблено структурно-логічну схему участі інтелектуального капіталу в матеріальних і фінансових потоках та процесах виробництва і реалізації продукції. Структуровано елементи зовнішнього середовища, які впливають на діяльність підприємства. Розроблено пропозиції для виходу підприємства на інноваційний шлях розвитку.

The course of country is considered on the innovative way of development of science, technology and on the whole economy. Influence of intellectual capital is analysed on activity of enterprise. An intellectual capital is described as human, structural and consumer. It is developed structurally logical chart of participation of intellectual capital in financial and financial streams and processes of production and realization of products. The elements of external environment, which influence on activity of enterprise, are structured. It is developed

Ключові слова: інноваційний, інтелектуальний, людський, структурний, споживчий капітал, стагнація, структурно-логічна схема, макропояси, мегапояси, гігапояси.

Один із головних стратегічних пріоритетів розвитку України — утвердження інноваційної моделі розвитку суспільства.

В Україні проголошено курс на інноваційний шлях розвитку науки, техніки, технологій і в цілому економіки.

Україна повинна піти по шляху створення економіки знань і на її базі підвищувати рівень високотехнологічних виробництв.

Закон про інноваційну діяльність визначає правові, економічні та організаційні засади державного регулювання в Україні, встановлює форми стимулювання на підтримку розвитку економіки України інноваційним шляхом. Але інновації в Україні не забезпечені механізмом розвитку [1].

Інноваційній економіці потрібна державна підтримка науки, яка продукує нові розробки і механізми організації нових виробництв на їх засадах. Результатом є прибуток, що покриває витрати на дослідження і впровадження інновацій за рахунок нових технологій і продуктів.

Фінансування наукових досліджень і розробок у всьому світі здійснюється в основному за рахунок державного фінансування. Без апробації інноваційної розробки на практиці в промислових умовах її розвиток неможливий. Внаслідок сьогоденного стану промисловості України різко зростає імпортна залежність вітчизняного бізнесу. В Україні створено умови у бік перетворення країни на величезний ринок для іноземних розробок і продукції не першої свіжості.

Відомі вчені говорили, що суспільства зорієнтовані на традиції, приречені на загибель, зорієнтовані на сьогоdnішній день, приречені на стагнацію і тільки суспільства, націлені на інновації, здатні до розвитку, до зростання добробуту населення.

Маємо ряд країн (США, Японія, Південна Корея та інші), які перейшли до якісно нової стадії соціально-економічного розвитку, економіка яких основана на досягненнях науки, високоефективних національних інноваційних системах. Досягненнями науки й новими технологіями визначається динаміка економічного зростання держави, рівень її конкурентоспроможності на міжнародній арені. У вказаних країнах приріст ВВП отримують за рахунок досягнень науки, втілених в технології, обладнання та організацію виробництва.

Відставання України в науковій галузі породжене кризовими явищами економіки минулих 20 років призвели до тривалої неконкурентоспроможності та інвестиційної непривабливості. Відомо, що тільки нові технології й техніка можуть бути джерелом економічного зростання і благополуччя народу. Сьогодні інновації стають ключовим чинником розвитку підприємства. Головним завданням стратегічного управління будь-якого підприємства вважається забезпечення сталої і довгострокової конкурентної переваги. Формування сталих конкурентних переваг підприємства потребує потужної підтримки у вигляді системи управління знаннями. До бази знань організації входять: теорія, результати творчої діяльності, уміння, практичні навички і система управління знаннями. Впроваджуючи їх у виробничу та бізнесову сфери ми формуємо нові сталі конкурентні переваги.

Системи управління знаннями та інноваціями діють в багатьох фірмах, корпораціях та підприємствах. Для прикладу можна виділити такі корпорації: як «Дженерал Моторс», «Ренк Ксерокс», «Філіппс», «Скандія» та ін., в яких відношення інтелектуального капіталу до сукупної вартості матеріальних коштів виробництва коливається між 5:1 і 6:1 [2]. Інтелектуальний капітал поділяють на три види: людський, структурний і споживчий. Нами розроблено структурно-логічну схему впливу інтелектуального капіталу на прискорення інноваційного розвитку виробництва (рис. 1).

Людський капітал — це висококваліфіковані кадри — золотий фонд фірми, який безперервно навчається, володіє інноваційними знаннями, практичними навичками і творчими здібностями, що

застосовуються для виконання завдань фірми.

Рис. 1. Спрощена структурно-логічна схема участі інтелектуально капіталу в матеріальних і фінансових потоках та процесах виробництва і реалізації продукції

Кадри оцінюючи інноваційний потенціал досліджують фактори внутрішнього середовища, які активно впливають на техніко-економічні показники виробництва, а також визначають дію певної множини зовнішніх факторів. Нами структуровано елементи зовнішнього середовища, які впливають на діяльність підприємства (рис. 2). Однак окреме підприємство саме по собі дуже мало впливає на зовнішні фактори. Зовнішнє середовище для наглядності та конкретизації поділяємо на макро- мега- і гігапояси, елементи яких необхідно вивчати та аналізувати.

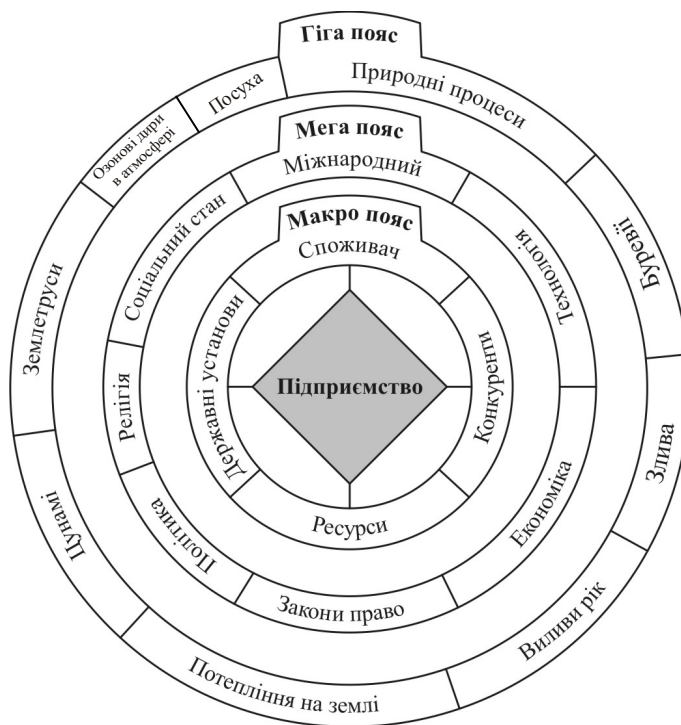

Рис. 2. Структурно-логічна схема елементів зовнішнього середовища підприємства

Оцінку інноваційного потенціалу слід здійснювати з урахуванням впливу зовнішнього середовища та наявних стратегічних можливостей підприємства.

Людський капітал — це кадри, які використовують досягнення науки з активним та швидким впровадженням стратегії інноваційного розвитку, які безперервно провадять маркетингове дослідження і володіють необхідною інформацією про своїх конкурентів, ринок та зовнішнє середовище.

Структурний капітал — це інноваційні технології, техніка, програмне комп'ютерне забезпечення, автоматизація та роботизація виробництва, організаційна структура управління та ін. Це все те, що дає можливість кадрам реалізувати свій виробничий капітал. Управління структурним капіталом називають інформаційним менеджментом.

Реалізація інноваційної стратегії підприємства і повноцінне використання його інноваційного потенціалу для оновлення виробництва — це реальний шанс підприємства перемагати в конкурентній боротьбі.

За рахунок структурного капіталу необхідно підвищувати ефективність виробництва, кардинально розв'язувати проблему підвищення якості та збільшення асортименту продукції. Дуже важливо, щоб на промислових підприємствах діяли міжнародні системи якості продукції, головним чином 130 серії 9000. Щоб науково-технічна, інноваційна і промислова політики були ефективною необхідно налагодити нерозривний ланцюг: наукова розробка □ інноваційний проект □ дослідний і дослідно-промисловий зразок з розробкою сертифіката та технічних умов на промислове виробництво виробу. Над прискореною розробкою цих механізмів передові фірми працюють і забезпечують економічне зростання та конкурентну спроможність виробництва.

Споживчий капітал — це відносини кадрів підприємства зі споживачами продукції, «це капітал відносин». При цьому необхідно організувати широкі ринки збуту продукції. Тобто побудова та експлуатація комплексно механізованих та автоматизованих баз по прийому, зберіганню та реалізації продукції в системно різних регіонах країни та за кордоном. Необхідно відпрацювати процес адаптації виробництва до потреб ринку. Важливо, щоб споживач володів капіталом і розшукував необхідну йому продукцію. При цьому велике значення також має постановка великомасштабної реклами.

Усі три складові інтелектуально капіталу ефективно діють системно разом і одночасно. В США, Японії та інших розвинених країнах зростання інтелектуально капіталу забезпечене профілюючими та науково-дослідницькими інститутами, центрами чи секторами, які займаються розробкою та впровадженням нових технологій, які використовують постійно зростаючий масив глобальних знань з подальшим застосуванням цих знань відповідно до потреб діючого виробництва.

Для виходу на інноваційний шлях підприємства чи галузі необхідно:

1. Організувати фінансову підтримку прискореного розвитку науки і техніки з розробкою та впровадження у виробництво високих технологій, випуску високоякісної продукції, конкурентоспроможної на внутрішньому та зовнішньому ринках.

2. На підприємствах і в галузях та міністерствах створити дієздатну систему управління інноваційними розробками від дослідження до швидкого впровадження у виробництво.

3. В галузях промисловості та на підприємствах розширити науково-дослідний та маркетингові сектори для виробничої сфери.

4. Створити привабливе законодавче поле та механізми розвитку інновацій.

5. Чітко продумати систему стимуляційних механізмів заохочень. Наприклад, щоб всі учасники від дослідження розробки до впровадження були зацікавлені.

6. Передбачити в проекті нового кодекса звільнення інноваційного виробництва від оподаткування на 5—10 років.

7. Створити умови для здійснення капіталовкладень у технологічну модернізацію виробництв, що відповідають міжнародним стандартам.

8. Забезпечити соціальну комфортність для наукових працівників та активістів по розробці та впровадженню інноваційних винаходів, заходів тощо.

9. Розробити та узаконити систему винагород за розробку та впровадження у виробництво винаходів та раціоналізаторських пропозицій в залежності від економічної ефективності

Література

1. Шишкін О., Інновації в Україні знову без механізму розвитку / О. Шишкін, д-р хім. наук, проф. Інститут монокристалів НАН України // Газета «День». — 26.10.2010 р.

2. Огурцов А., Вихід на інноваційний шлях розвитку суспільства / А. Огурцов, д-р техн. наук, проф. та ін. Дніпродзержинський державний технічний університет // Науковий світ. — 2008. — № 3. — С. 4–6.

3. Гриньов Б., Розвиток інноваційної діяльності — шлях розвитку економіки / Б. Гриньов, академік НАН України, В. Шовкалюк. — К. : Світ, 2010 р.

Надійшла 02.10.2010